

Učiteljski tovariš

Stanovsko političko glasilo J. U. U. — sekcije za dravsko banovino v Ljubljani
Mesečna priloga »Prosveta«

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Franklinska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Neprankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtak. Naročnina letno 60 Dln. za inozemstvo 80 Dln. Člani sekcije J. U. U. plačajo list in članarino. Oglaš po ceniku in dogovoru, davek posebe. Pošt. šte. 11.197. Telefon 3172

Predsedniški zbor sekcije JUU za dravsko banovino

Otvoritveni govor predsednika sekcije tov. Ivana Dimnika

Dvignimo zdrav optimizem v stanu in narodu — Bodoča demokracija — Potreba tesnejših stikov nacionalnih in stanovsko-strokovnih organizacij — Za linijo poštenosti in čut odgovornosti ter samoobrambo — Za koncentracijo in sistemizacijo ljudskega izobraževanja — Za stanovske zadeve — Stanarina — Dvojni zaslužki in poročeni pari — Brezposelnost — Finančni zakon — Za strnjeno stanu

DVIGNIMO ZDRAV OPTIMIZEM V STANU IN NARODU.

Bolj kakor kdajkoli nam je treba v današnji dobi zdravega optimizma, ne fantastičnega idealizma, temveč na realni osnovi in na realnih načrtih zasnovanega. Pesimizem in malodušje nas pokopavata, zato je nezdravo širjenje istega in zanj ne sme biti mesta v naših vrstah. Vere nam je treba, vere v lastno moč, v lastno silo, v uspeh lastnih prizadevanj, trdne vere v uspeh lastnega strokovnega dela, vere v velike sposobnosti svojega stanu, v uspeh, ako sami poprimemo in skupno zavijemo v pravo smer. Zdrav optimizem je treba širiti med narod, t. j. dvigniti je treba vero naroda v lastno silo in moč, v bogate zaklade in njegove sposobnosti, ki jih bo z vztrajnim delom in prizadevanjem dvignil. Močna vera naroda bo premagala vse težkoče, ki prihajajo danes nadenj.

Dvigniti pa je treba tudi vero v državo, v njeno moč in sposobnosti, ki jih ima, da lahko nudi s svojimi prirodnimi bogastvi narodu vse blagostanje.

V tem delu leži velika naloga učiteljskega stanu!

BODOČA DEMOKRACIJA.

S to vero v srcu mora iti s polnim elanom poleg drugih stanov tudi učiteljski stan z vso bržino na delo.

S pesimizmom ne bomo ozdravili, kar je danes nezdravega in kar ni v redu. Le, ako se bodo vsi stanovi zavedali svoje odgovornosti glede svojega strokovnega dela, ako bodo počistili sami v svojih strokah in stanovih, bo nastopilo ono zdravje v stanovih in strokah, ki je predpogoj zdravemu narodu. To je pot za ozdravljenje in oživiljenje moči naroda — to je fundament za zdravo bodočnost. Ista pot vodi tudi do ozdravljenja državne aparata in do zdrave in močne države.

To je predpogoj in osnova, na podlagi katere se bo lahko pričel širiti in se bo sam širil in poglobil zdrav optimizem v stanovih in narodu ter s tem v državi.

Zato z vso upravičenostjo lahko zahtevamo večje upoštevanje stanov in strokovnega mnenja pri reševanju javnih vprašanj, izraženegega potom stanovskih korporacij.

Z vso upravičenostjo zahtevamo od bodoče demokracije večjega soodločevanja in sodelovanja stanov pri reševanju javnih vprašanj. Le zdravi stanovi so sposobni in edini poklicani strokovno pravilno in po zdravih vidikih usmeriti aktualna vprašanja, ki danes trpe in ne napredujejo zaradi izvenstrokovnih vplivov.

Naša zahteva je, da se uveljavi princip večjega zastopstva ter strokovnega mnenja v vseh javnih zastopih, od občine, preko vseh banovinskih zastopstev do najvišjega državnega zastopstva — narodnega predstavništva.

POTREBA TESNEJŠIH STIKOV NACIONALNIH IN STANOVSKO-STROKOVNIH ORGANIZACIJ.

Iz tega vidika smo poglobili tudi stike z nacionalnimi in strokovnimi organizacijami.

Kakor je učitelj kot poedinec v stiku z nacionalnimi društvi ter je povečini duša teh društev, tako je njegova organizacija poglobila stike z nacionalnimi organizacijami, da z njimi skupno dvigne zdrav optimizem, nacionalno vero naroda v samega sebe in svoje sposobnosti. Ona hoče skupno z nacionalnimi organizacijami usmeriti vse nacionalne pokrete v zdravo smer. Proč od nacionalnega sumničanja, ki je negativno, destruktivno in moralno škodljivo delo, h konstruktivnemu, pozitivnemu nacionalizmu nacionalnega, gospodarskega, kulturnega in socialnega ustvarjanja.

Učiteljska stanovska organizacija pa je poglobila svoje vezi in stike tudi s strokovnimi organizacijami, da skupno z njimi usmeri tudi stanovsko in strokovno delo v zdravo smer. Cilj nam mora biti, da se stanovi in stroke same očistijo in iztrebijo korupcijo, kjer se je pojavila. Poštene ljudi je treba postaviti na odločujoča mesta, čut odgovornosti je treba pri strokovnem delu vzbuditi v vsakem poedincu.

ZA LINIJO POSTENOSTI.

V zadnjem času se očita vodstvu sekcije — da preveč ščiti »klerikalce«.

Vsem tem, ki so takega naziranja, moramo odločno izjaviti, da sekcija ne ščiti »klerikalcev«, ona ne ščiti poedinih oseb, ona ščiti edino pošteno in pravično postopanje po zakonu napram vsakemu članu učiteljskega stanu; v polpretekli dobi klerikalnega režima

ni ščitila sekcija oseb in »liberalcev«, temveč se je tudi tedaj potožila za isto linijo, ki jo brani še danes, t. j. linijo poštenega, pravičnega in moralnega postopanja po zakonu napram vsakemu učitelju. Ona brani linijo poštene, preudarne in zdrave personalne politike ter se zavzema za nujno potrebo, da preidemo že enkrat iz morja kaotičnega stanja personalne politike, ki grozi, da se bo v njej utopilo vse stvarno delo, le k stvarni, konstruktivni, ustvarjajoči prosvetni politiki.

ČUT ODGOVORNOSTI.

Na žalost moramo še danes, kakor smo morali v drugih erah, še vedno izvrševati zaščito učiteljstva v smeri poštenega, pravičnega in moralnega postopanja z njim. Obžalovati moramo, da neče biti nihče odgovoren za primere, ki so se izvršili v zadnjem času.

Ugotoviti moramo, da se ti primeri nikdar ne bi izvršili, da niso v ozadju izvenradni, lajški vplivi, ki mimo lokalnih oblasti izpodkopavajo z napačnimi in tendencioznimi podatki pravilno in zdravo postopanje ter povzročajo odpor najidealnejših, najkonstruktivnejših in najnacionalnejših delavcev. Zato je povsem upravičena naša zahteva, da je treba prepustiti odločbo v prosvetni personalni politiki edino oblastvom ter odstraniti vse druge vplive.

Nekdo mora biti odgovoren! Ne pa, da se oni, ki so iniciatorji nepravilnosti, izognejo odgovornosti, se skrijejo za korporacije, oblastva ali celo anonimnosti.

Najstrožje naj bo kaznovana službena nepravilnost v vsakem primeru, a najstrožje naj bodo kaznovani tudi oni, ki z napačnimi in tendencioznimi podatki povzročajo nepravilni in krivični postopek napram učiteljstvu.

Uverjeni smo, da bi za devetdeset stopinj padle pritožbe proti učiteljstvu, in da bi za devetdeset stopinj porastla stanovska, službena in splošna morala, ako bi vsak poedinec moral podajati pritožbo proti učiteljstvu le pismeno pod lastno, osebno odgovornostjo, da bi ga lahko učitelj zasledoval, ako se izkaže krivičnost obtožbe.

K SAMOOBAMBI.

Vera učiteljstva v lastno moč in silo organizacije je na eni strani premala, kakor je na nekaterih primerih pretirana in nezdrava. Sila in moč organizacije je v članstvu — tega se mora zavedati vsak učitelj!

V samoobrambi je rešitev, a ta samoobramba je odvisna od vsakega poedince. Doba je taka, da mora naš stan odločneje izstopiti. Zavest potrebe javnega udejstvovanja mora porasti v vsakem poedincu.

Pretirano je misliti, da ima organizacija absolutno moč in vpliv pri oblastvih. Nezdravo je zahtevati od organizacije absolutnih uspehov glede osebnih želja in osebnih interesov poedincev ter izvajati konsekvence in delati odgovorno organizacijo, ako se ne uspe in ustreže željam glede osebnih interesov in zahtev, ki jih stavijo poedinci na organizacijo. Moč organizacije leži v zavesti članstva t. j. učiteljstva, da zna zasebne interese tudi podrediti skupnim načelnim, obćim interesom.

Moč organizacije leži pa tudi v tem, kako zna vsak poedinec braniti skupne načelne interese vsepovsod v javnosti ob vsaki priliki in ne, da to obrambo prepušča samo vodstvu in se zanaša na isto.

Danes ne zadošča več, da brani samo vodstvo skupni interes učiteljstva. Vsak poedinec ga mora braniti. Moč stanu se bo pokazala, kadar bodo vsi učitelji, ki so v katerikoli zastopu stranke, odločno izstopili in zahtevali od stranke ob vsakem primeru, da upošteva načelna stališča učiteljstva v stanovskih in strokovnih pogledih in ne dopušča, da se gazijo; moč organizacije se bo pokazala šele tedaj, kadar bo vsak poedinec odločno nastopil v vseh nacionalnih organizacijah, kadar je potrebno v obrambo skupnih načelnih stanovskih stališč; moč organizacije se bo pokazala šele tedaj, kadar bo vsak poedinec odločno nastopil v vsaki družbi in v javnosti, če se bo skušalo omajevati naša skupna načelna stališča.

Zato abstinencia in odtezanje od javnega dela škoduje. Naše stremljenje mora iti za tem, da bo naš stan zastopan po pristaših v vseh zastopih stranke in kjer to ni, da se izpopolni; naše stremljenje mora iti za tem, da dobimo svoje zastopstvo po pristaših v vseh nacionalnih organizacijah; naše stremljenje mora iti za tem, da dobimo svoje zastopstvo v vseh korporacijah, ki tangirajo prosveto, šolo in naš stan.

ZA KONCENTRACIJO IN SISTEMIZACIJO LJUDSKEGA IZOBRAŽEVANJA.

Klic po koncentraciji in sistemizaciji javnega dela postaja vedno glasnejši in odločnejši. Nujen je izhod kaotičnega labirinta neštevitih društev, listov, časopisov in revij.

To stanje ubija v prvi vrsti energije in gnotne žrtve učiteljstva, na katerega se v prvi vrsti reflektira in obrača. Povsod mora biti član in na vse mora biti naročen. Povsod naj sodeluje ter troši energijo in denar za soudeležbo. To je nemogoče!

To stanje postaja nevzdržno. To stanje ubija tudi moralne uspehe in načelno linijo ljudskega izobraževanja, ki se razblinja v sto smeri.

Zato je klic po koncentraciji enakih društev in ustanov upravičen. To stanje je treba urediti tudi iz načelnih ozirov, da se usmeri v enotni pravec, v korist države in naroda. Tudi iz nacionalnih ozirov, obmejno obrambnih je treba nujno urediti to stanje.

STANOVSKO ZADEVE.

Kolikor bomo cenjeni v javnem pogledu, toliko bomo dosegali uspehov v stanovskem pogledu. Tega se moramo zavedati. Tudi v tem pogledu je moč odvisna od dela vsakega poedince.

STANARINA.

Zupanska zveza je na svojem zboru stavila zahtevo, da se občine razbremene za datjave učiteljske stanarine. Učiteljstvo ne oporeka temu, saj je že od prvega početka bilo proti taki ureditvi tega vprašanja in za drugo rešitev.

Dokler pa obstoja eksistenčni minimum učiteljskih prejemkov na sedanjí višini, se stanarini načelno ne more odreči. Odrči se ne more tudi iz razloga, ker se od učiteljstva zahteva več kakor od ostalega uradništva, zahteva se vsepovsod sodelovanja, ki zahteva trošenja energije in izrednega dela tudi v izvenradnem času, posebno veliko pa zahteva gnotnih dajatev od učiteljstva zaradi tega dela. Stanarina še davno ni ekvivalent za to delo in žrtve učiteljstva. Tega se morajo zavedati vsi merodajni faktorji, kadar presojajo to vprašanje.

Namen stanarine pa tudi ni stanarina sama, temveč je glavni smoter stanarine urediti stanovanjsko vprašanje učiteljstva, ki ni v redu, ki je boleče in zaradi katerega trpi stan in šola. Kakor so drugi stanovi brez družin upravičeni do udobnega stanovanja, posebno na deželi, tako je tudi učiteljski stan z družino in samski upravičen do skromnega naturalnega stanovanja. To je predpogoj za uspešno delo.

Iz tega razloga zahteva učiteljstva tudi ni pretirana in žrtve niso prevelike.

DVOJNI ZASLUŽKI IN POROČENI PARI.

Avstrijski vzgled zakonite ureditve dvojnih zaslužkov vleče, a povsem krivično bi bilo prenesti ga avtomatično na naša tla.

Potek zborovanja

1. Enotnost slovenskega učiteljstva pri ureditvi razmer v JUU. — Javno udejstvovanje.
2. Pravna in materialna vprašanja učiteljstva. — Brezposelnost učiteljskih abiturientov. — Ureditve manjšinskega šolstva.

V nedeljo 14. I. 1934. se je vršilo v Ljubljani v dvorani Okrožnega urada zborovanje upravnega in nadzornega odbora, predsednikov sreskih učiteljskih društev in članov glavnega odbora JUU. Zborovanja se je udeležilo 7 članov upravnega odbora, 4 člani nadzornega odbora, 2 člana glavnega odbora in 33 predsedniki sreskih uč. društev oziroma njih opolnomočeni zastopniki.

Predsednik tov. Ivan Dimnik je uvodoma podal obširno poročilo o stanovskih in splošnih zadevah (poročilo je uvodoma priobčeno v celoti), pozdravil navzoče, imenoma pa predsednika pred kratkim ustanovljenega sreskega učiteljskega društva v Škofji Loki tov. Vojteha Debelaka.

Tajniško poročilo je podal sekcijski tajnik tov. Kumelj Metod, ki je podrobno opisal delovanje sekcije društev v času od predsedniškega zborovanja v Celju, 24. sept. 1933. V svojem poročilu je obravnaval sledeče: konsolidacija razmer v JUU, vprašanje nastavitve sreskih in banskih šolskih nadzornikov, upokojitev učiteljstva s polnimi službenimi leti, razpis učiteljskih mest, evidenca učiteljev družinskih očetov, udeležba učiteljev dodeljenih meščanskim šolam, pri zborovanjih s. u. društev JUU, ocenjevanje dela pri JUU za izven-

že prej sem omenil, da eksistenčni minimum ne zadošča. Statistični podatki bi pokazali ponekje obupno sliko učiteljskih družin. Ali naj to sliko še povečamo? Nujno je treba računati s šolanjem otrok ter drugimi okolnostmi, ki so dalekosežnega pomena. Zato se ta problem ne da generalno rešiti, temveč le individualno.

Isto je s poročenimi pari. Upoštevati je treba vpliv tega stanja na šolo in poklicno delo. Statistika nam kaže, da se kaže kljub dvojnemu delu in dvojnemu zaslužku socialna šibkost učiteljskih družin. Zato se tudi ta problem ne da rešiti generalno, temveč le individualno, ako se noče ustvariti nova krivica in zlo.

BREZPOSELNOST.

Lečenje brezposelnosti v učiteljskih vrstah moramo smatrati kot nujno potrebo, proti duševnemu črvu, ki grozi razjedati učiteljski stan in njega podmladek.

Zato moram s tega mesta izreči vse priznanje in zahvalo oblastvom in merodajnim činiteljem za veliko razumevanje in dobro voljo, ki jo kažejo in izvajajo pri reševanju tega vprašanja. Računamo tudi na uvidevnost lastnega stanu, da skuša vsak poedinec pripomoči k ugodnemu reševanju tega vprašanja in pomaga na katerikoli način odpravljati in lajšati to zlo.

Končno pa moramo tudi v tem vprašanju apelirati na državo, da najde sredstva za radikalno rešitev tega vprašanja, ker nas v to sili dejstvo, da je še polno srezov brez učiteljstva, da je še polno razredov prenatrpanih na škodo pouka ter zdravja otrok in učiteljstva, da je še polno šol, kjer so razredi zaprti vsled pomanjkanja učiteljstva.

FINANČNI ZAKON.

Usodna točka vsakega leta je za nas finančni zakon. Z njim se skušajo urediti zadeve, ki so pereče in zahtevajo nujne zakonite ureditve.

Polno je teh zadev in storili smo svojo dolžnost, da smo opozorili merodajne faktorje na te zadeve. V koliko uspemo, je odvisno tudi od strnjeno in edinstva našega stanu.

ZA STRNJENO STANU.

Zato moramo z vsemi svojimi silami pripomoči h konsolidaciji razmer v naši organizaciji. Trenotek je preresen, da bi mogli prenašati notranje eksperimente. Dolžnost nas vseh je, da pripomoremo k ureditvi zadev na časten, dostojen in pošten način. Ureditvi tega vprašanja je namenjen današnji predsedniški zbor.

Prosim Vas tovariši, bodimo tudi pri reševanju tega vprašanja na višini, kakor pri reševanju vseh ostalih vprašanj, ki jih radi odmerjenosti na času nisem mogel omeniti.

Naj se vrši današnji zbor v znamenju zavedanja polne odgovornosti napram stanu, narodu in državi.

šolsko delo, pravni konzulent pri sekciji JUU, namestitve brezposelnih učiteljskih abiturientov. — Želje učiteljstva, ki jih je predložila sekcija novemu načelniku prosvetnega oddelka kr. banske uprave, sklepi, sprejeti na zadnji banovski skupščini, javno delo učiteljstva, manjšinsko šolstvo in anketa v Mariboru, pristop sekcije k Društvu prijateljev Narodnega gledališča, ustanovitev škofjeloškega sreskega učiteljskega društva, stanarina in kurivo dodeljenim učiteljem in poročenim učiteljem, poslovnik za stanovsko razsodišče, kmetsko in gospodinjstvo nadaljevalne šole — napad v Pohodu, korekture v novem finančnem zakonu, oprostitve pouka šolskih uprav. z nad 12 oddelki, opravila doklada šolskim upraviteljem, znižanje učne obveznosti šol. uprav., zakonitev zvanja »upravitelj narodne šole«, popolnitev učiteljskega staleža, kreiranje pripravniških mest, obremenitev osnovnošolskega proračuna po učit., dodeljenih meščanskim šolam, razpored učitelje ženskih ročnih del, predhodno dovoljenje za vlaganje tožb, zdravljenje učiteljstva v II. razredu javnih bolnic in državnih sanatorijev, enkratna brezplačna krožna žel. vožnja učiteljstvu, proračuni krajevnih šolskih odborov in zaščita članstva.

Tov. Skulj Andrej je prečital resolucijo, naslovljeno izvršnemu odboru JUU v Beogradu, tičejo se izplačila stanarin in možnost upokojitve učiteljic mater, ki so dopolnile 20 let službe z nad 3 otroki. Resolucija je bila soglasno sprejeta.

Poročilo o Mladinski matici z ozirom na sklepe predsedniškega zbora v Celju je podal tov. Skulj Andrej, o delu odbora za sestavo poizkusne številke šolskega lista pa tov. Jože Zupančič.

O pripravi za anketo narodno obrambnih društev je poročal tov. Hočevar Ciril iz Maribora. Zanimivo tozadevno poročilo je podal tudi tov. Vauda Mirko.

Stanje sekcije blagajne je obrazložil tov. Rado Grum ter apeliral na društva, da poravnajo dolgove in redno plačujejo tekoče prispevke.

O učiteljskem pevskem zboru je poročal pred. Dimnik in je bil z dostavkom, da morejo biti redni člani zbora samo člani JUU, soglasno sprejet pravilnik.

Sledila je debata o tajniškem poročilu in poročilih ostalih referentov. Tov. Lapajne Josip konstatira, da od strani občin, posebno novih predsednikov, ni bil iznešen nikak predlog proti dajetvam za šolstvo in učiteljstvo in so bila na zadnji seji županske zveze izrečena učiteljstvu le priznanja.

Posamezni predsedniki sreskih učit. društev so poročali o razmerah v svojih okrajih in vzrokih, ki ovirajo uspeh šolskega in javnega delovanja. Sprejeti so bili sklepi za ureditev razmer.

Pri naslednji točki dnevnega reda je bilo soglasno sklenjeno, da se odobrava komunikacije predsednikov sekcij z dne 15. decembra 1933.

Potek razprav za izredno skupščino in sporazum v JUU

JUGOSLOVENSKO
UČITELJSKO UDRUŽENJE BEOGRAD.

Beograd, 11. januara 1934 god.

Na osnovu pismenog zahteva šest sekcij-skih uprava, a u smislu propisa čl. 32 pravila, izvršni odbor J. u. udruženja po ranije dobivenom ovlašćenju od glavnog odbora, na sednici svojoj od 11 januara 1934 godine, doneo je odluku, da se sazove vanredna skupština udruženja za 4 mart 1934 g. u Beogradu sa ovim dnevnim redom:

1) Otvaranje skupštine, izbor sekretara i overača zapisnika, i odbora;

2) Glasanje o poverenju izvršnom i nadzornom odboru;

3) Izbor novog izvršnog i nadzornog odbora;

4) Donošenje izmena i dopuna u Pravilima;

5) Donošenje izmena i dopuna u Poslovniku.

Početak rada u 9 časova.

Naknadno će se objaviti dvorana, gde će se skupština održati.

Traženo je odsustvo za delegate, kao i povlastica za vožnju.

Punomoćija će se predati sekretaru izvršnog odbora, od koga će se dobiti ulaznice za dvoranu.

O svemu ostalom daće se na vreme potrebna obaveštenja preko Narodne prosvete.

Molimo upravu sekcije, da ovo dostavi upravama sreskih društava.

Predsednik

Sekretar: Jugoslov. učit. udruženja:
Radojević. Damjan Rašić.

Sedemdesetletniku tov. Antonu Kosiju

Skoro ne morem verjeti, da se je 16. t. m. obnovil že sedemdeseti Tvoj rojstni dan. Saj menda vendar ni še tako dolgo, ko me je življenjska pot po Tvoji in žal prehitro umrlega učitelja idealista Rudolfa Vrabla zaslugi privela v ponosno in narodno zavedno Središče ob Dravi, kjer sem še-le drugo leto okušal takrat učiteljstvu še bolj skromno nego danes odmerjeno skorcijo kruha.

In vendar je res. Saj je od takrat zatonilo v večnost že nad trideset let. Ti si bil takrat v najlepši moški dobi, poln ustvarjalnoe sile in si imel že za seboj blizu dvajset let plodnosnega dela v šoli in izven šole. Tvoje literarno delovanje je bilo že znano in priznано širom domovine. »Zabavna knjižnica« je že takrat zabavala v več desetstisočih izvodih našo slovensko mladino in jo bodrila za vse lepo in dobro. Pa ne samo zabavala, ampak tudi poučevala je mlade in stare. »Narodne legende« v treh zvezkih so bile priljubljeno čtivo mladini in preprostem ljudstvu. »Saljivi Jaka« je že nas vedril in kratkočasil z nepokvarjenimi šalami. »Zlate jagode« smo zobali z užitkom mladi in stari. Za izpremembo pa smo včasih zopet posegli po kateri izmed Tvojih »Sto legend«. Po naših šolah smo že prepevali Tvojih »Štirideset napevov za šolske pesmi«. — Vinogradniki so se že branili »Peronospore ali strupene rose« po Tvojih navodilih in »čuvali vinsko trto«. Tvoj »Umni kletar« je že takrat našel po Družbi sv. Mohorja pot v skoro slehernu slovensko hišo in klet in tako izdatno pripomogel do zboljšanja našega takrat še dokaj primitivnega kletarstva.

Torej cela vrsta del, ki so bila zlasti v tisti dobi — pred štiridesetimi leti, ko ni

in naj se skliče izredna skupščina JUU 4. marca 1934. v Beogradu. Za pogajanja pri ureditvi razmer v JUU izstavi zbor predsedniku banovinske sekcije za dunavsko banovino tov. Dord Mirko polnomočno pooblastilo.

Soglasno je bil sprejet predlog, da naj se udeležijo kot zastopniki s. u. društve izredne skupščine v Beogradu oni delegati, ki so zastopali društvo na glavni skupščini v Ljubljani. Če je odšel delegat iz sreza, naj ga zastopa njegov namestnik.

Sledilo je poročilo o javnem udejstvovanju učiteljstva.

Za izpopolnitev statistike bo razposlala sekcija vsem s. u. društvom posebne formulacije.

Z ozirom na preobčutno obremenitev sekcije blagajne ne moremo dostavljati brezposelnim učiteljskim abiturientom stanovskih listov. Vsem, ki se zanje zanimajo, so na razpolago pri tovariših v posameznih krajih. Vodstvo sekcije je poblašeno, da po svojem preudarku podpira samoizobraževalne akcije brezposelnih učiteljskih abiturientov iz fonda za učiteljski naraščaj. Korporacije učiteljskega naraščaja, ki so izven stanovskega okrilja, se iz organizacijskih sredstev ne bodo podpirale. Predlog novomeškega učit. društva glede novih dajetev za brezposelne učiteljske abituriente bo dostavljen sreskim društvom v izjavo.

Sodelovanje sekcije pri skupni akciji nacionalnih društev je bilo soglasno odobreno.

Sekcijo se poblašča, da pristopi kot član k Jugoslovanski Českoslovaški Ligi, Jugoslovnsko Bulgarski Ligi in k Društvu prijateljev poljskega naroda.

Po končanem dnevnem redu je bilo zborovanje zaključeno ob 14. uri.

Upravnog i Nadzornog odbora Jugoslov. učit. udruženja sekcije za Dunavsku banovinu sa zajedničke sednice održane dana 26/XII o. g. u Novom Sadu.

Upravni i Nadzorni odbor J. U. U. sekcije za Dunavsku banovinu održao je dana 26/XII 1933 god. u Novom Sadu sednicu, na kojoj je predsednik g. Đorđe Mirkov izložio stanje u udruženju. Izveštaj je primljen jednoglasno i odobren stav predsednika.

Sporazum primljen na zajedničkom sastanku predstavnika svih 10 sekcija 14 i 15 decembra u Beogradu primljen je nepomenjen i jednoglasno, s tim da se u smislu sporazuma traži saziv vanredne skupštine 4. marta 1934 god. u Beogradu sa već utvrđenim dnevnim redom od predstavnika svih sekcija.

Upravni i nadzorni odbor pregledali su sve račune i blagajnu sekcijisku i našli je u potpunom redu i odobrili sve finansijsko poslovanje. Imovina društvena danas iznosi Din 400.000.—

Rešeno je da se raspiše stečaj za idejne skice za gradnju doma i u te svrhe odobreno je Din 7000.—. Ustanovljen je i raspored prostorija u domu.

Uzet je sa odobrenjem na znanje referat predsednika o tekućim poslovima u udruženju.

Zatim je rešeno da se učine potrebne pretstavke u pogledu naplate poreza na učiteljske prinadležnosti, u pogledu regulisanja drva i drvarine, izdržavanju škola i budžetiranju, pa je sednica zaključena.

Predsednik:
Mirkov.

JUU SEKCIJA ZA DRAVSKO BANOVINO.

V Ljubljani, 14. jan. 1934.

Skupna seja upravnega in nadzornega odbora, predsedniškega zbora in članov glavnega odbora JUU — sekcije za dravsko banovino, ki se je vršila v Ljubljani, dne 14. januarja 1934., je razpravljala o ureditvi spora v JUU in je soglasno sprejela sledeče sklepe:

1. V celoti se osvajajo zaključki konference predsednikov banovinskih sekcij JUU z dne 14. in 15. decembra 1933. v Beogradu.

Lojze Zupanc:

Več luči!

Se v preteklem času so razni »izboljševalni sistemi« na polju ljudskošolske reforme tlačili mladino s svojimi stereotipnimi predpisi. Ko pa je v času svetovne vojne in v letih po njej človeštvo spoznalo vse dvomljive dobrine raznih izumov, so se čez noč ustvarile ločine, čez noč so se rodile gospodarske in socialne difference, kakršnih dotlej nismo poznali.

To široko vzvalovano socialno gibanje in gospodarska preorientacija sta krepko odjeknili tudi na stene naših učilnic in oznanjali uro, ko bo treba obračunati z vsemi dotedajnimi sistemi, ki so dušili dinamično silo dorasajoči mladini, in stopiti na pot iskanja in uspešnega razvoja; katedersko neupoštevanje mladinske psihologije se je moralo umakniti kritičnemu razmotrivanju vseh problemov, ki so obetali samostojno ustvarjanje in duševno svobodo.

To novo vzgojno prizadevanje so spočetka razni šolniki različno definirali. Nivo novoustvarjajoče šole se je pričel dvigati prvenstveno v krajih, ki so že po svoji strukturi in kulturni zrelosti izkazovali potrebo za preorientacijo. Znano dejstvo pa je, da so se mnogi vzgojitelji že preje zavedali, da prav za prav ni pravilno učenca presojati samo z vidika mehansko-pozitivnega znanja, vendar so mnogi z idejami vred klonili pred tesnimi predpisi, ki so odobravali šablonsko plat poučevanja.

Iz mest so nove ideje kaj kmalu poletele na podeželje. »Popotnik« je pričel vzgajati novo generacijo vzgojiteljev, razni tečajji so dokazali pravico obstoja, mlade sile, prešinjene z novim duhom so se razkropile po naših selih uresničevati vzvišeno pojmovanje nove šole, in pričelo se je buditi zanimanje za moderno podeželsko šolo.

Urednik »Popotnika« je ob priliki znane avgustovega intervjuja z A. Žerjavom, dejal: »Pri reševanju problema podeželske šole pa se nam bo treba ozirati na dve glavni delovni področji, ki se morata neprestano medsebojno izpopolnjevati in pospeševati, namreč na skrb za izboljšanje njenih zunanjih delovnih pogojev in notranjo preosnovo njenega izobrazbenega dela.«

Notranja preosnova je poglavje zase, ki se je dokaj dobro rešilo s komaj izišlimi učnimi načrti, za katere bo poslednja sodba končno le prihranjena vsakemu posameznemu učitelju.

Oglejmo si pobliže drugo plat predloga, ki ga je podal тов. urednik Senković M.!

Zunanji delovni pogoji morajo postati drugačni kot so. Današnja preobčutnost učitelja z različnimi izvenšolskimi obveznostmi ni v skladu z njegovim internim šolskim udejstvovanjem. Kot vodnik in vzgojitelj 50, 80, da celo 200 tih otrok, potrebuje potrebno pripravo za uspešen pouk. Tudi ostali administrativni posli zahtevajo dnevno urico ali dve vestnega dela. Toda s tem še ni rečeno, naj bi se učitelj odtegoval vsakemu izvenšolskemu udejstvovanju. Nasprotno! Zeleti je le, da bi

častnega člana »kot vnetega pospeševalca društvenih koristi«.

Pri Tebi me ni prav nič začudilo, da se še sedaj ne moreš popolnoma ločiti od šole in njene mladine ter prostovoljno poučujes priljubljeno Ti petje. Tako ostajaš kljub svojim sedmim križem sam mlad med mladimi in še vedno lahko vodiš kot načelnik podružnico »Sadjarskega in vrtnarskega društva« ter opravljaš tajniške posle središče »Hranilnice in posojilnice«. Da Te Tvoja ustvarjalna sila še ni zapustila, so nam v dokaz publikacije, ki so zagledale beli dan še po Tvoji upokojitvi skoro vsako leto vsaj ena, če ne več.

In Tvoj udobni, za marsikoga izmed nas tedaj naravnost razkošni dom, je delal čast ne samo Tebi in Tvojim, ampak celemu stanu. Koliko učiteljstva je v njem uživalo gostoljublje, koliko veljavov različnih stanov ga je posetilo. Ti in Tvoj ponosni dom pa sta kazala vsem, da učitelj že takrat ni bil zadnji v praksi stanov, četudi so ga mnogi smatrali kot takega.

Pa Tvoje s toliko ljubeznijo in strokovnim znanjem negovane gorice! Še sedaj mi je toplo pri srcu, ko se spominjam tistih lepih uric, ko smo se zbirali v Brebrovniku in na Kogu ter uživali rajsko lepoto Ormoških goric in žlahten sok Tvojega dela in truda.

Tovariš Kosi! Z upravičenim ponosom in z zadovoljstvom v srcu se ob svoji sedemdesetletnici lahko oziraš na razmeroma dolgo in z mnogimi uspehi venčano življenjsko pot. Zato pa: Še mnogo zdravih in zadovoljnih let! — ski.

Smučarski tečaj

Moj fantič je v Gorjuše vandroval...
(»Ponarodela«.)

Kdo je še danes, ki bi mu glas belih zvonov iz snežnih poljan ne segel v dušo in srce

2. Izredna skupščina JUU naj se vrši 4. marca 1934. v Beogradu s sledečim dnevnim redom:

- izprememba pravil;
- sprejetje poslovnika za skupščine;
- priobčitev ostavke izvršnega odbora in nadzornega odbora JUU;
- izvolitev novega izvršnega in nadzornega odbora.

Predsednik:
Dimnik Ivan.

Tajnik:
Kumelj Metod.

se močne osebnosti zavzemale za kulturni razvoj šolskega okoliša. V tem pogledu so storjene že velike stvari, ki jim nikakor ne gre odrekati večje ali manjše poštrevnosti. Toda eno je, kar nas lahko dovede do napakega pojmovanja v tem pravcu: prevelike zahteve, ki se nalagajo dandanes na šibka ramena podeželskih učiteljev, so zlasti v pogledu izvenšolskega delovanja ustvarile nepravilno razmerje med delom v šoli in med delom izven šole. Povečini so danes podeželski učitelji duša vseh mogočih društev. In to je tudi prav. Kulturno dozorevanje našega naroda rodi z vsakim dnem večjo potrebo po lastni, čim popolnejši skrbi, ki naj nudi možnost, da se vsi poklicani javni delavci udeležujejo za narodov blagor. Ali v koliko se to prosvetno uglašanje strinja z možnostjo, ali če hočete tudi vneto podeželskega učitelja, zlasti začelnika, ki prične orati ledino in se mora boriti z raznimi predsodki našega sela, o tem še ni padla končna beseda. Samouprava učiteljstva na šoli je pereč problem naših podeželskih šol. Osvetliti ga z vseh strani je skoro nemogoče. Predpogoj vsake šolske reforme je složno delo na šoli.

Avtoritativna moč nekaterih šolskih upraviteljev na eni, in česča malobrižnost do zadev, ki tangirajo »podrejenega« učitelja na drugi strani, pa le neugodno vpliva na učiteljstvo ene šole, da, časih vsega sreza, da sploh ne govorimo o načinih izražanja upraviteljev moči, ki žalijo in ponižujejo podrejeno učiteljstvo. Slovenski del jugoslovanskega učiteljstva ima močno in pestro stanovsko časopisje, ki ga vzdržuje učiteljstvo samo in je nanj upravičeno ponosno. Kako bi bilo, če bi eden teh glasil razpisal anketo o samoupravi učiteljstva na šoli? Koliko tožba, koliko solzavih pism bi neki prejelo uredništvo?!

V času, ko se tolikanj borimo za moderno obliko podeželske šole, je nujno potrebno, da se končno uredi vprašanje nadzorniških mest. Pri tem mislim na nadzornike, ki naj bodo izkušeni in priznani praktiki, katerim naj bi služba nalagala pedagoško skrb dodeljenih jim šol oz. učiteljstva. Biti bi morali svetovalci za dobro in uspešno stvar, dočim naj bi bili administrativni posli prosvetne uprave sreza poverjeni tako zvanim referentom. Pri nadešnem kompliciranem prosvetno-upravnem aparatu enega sreza pa je težko misliti, da bi za to dvojno delo zadoščala ena sama moč. Kakor mora učitelj dobro poznati mentaliteto šolske občine in biti poznavalec njemu izročeni otroških duš do najtanjih in najglobljih potreb in želja, če hoče žeti uspehe, tako bi moral biti za učiteljstvo enega sreza postavljen nadzornik-svetovalec, ki bi se z vso dušo lahko posvetil svojemu instruktivnemu delu ter bi se iz razumljivih nazibov lahko zanimal za razvoj in sposobnosti učiteljstva v svojem srezu. Dokler ne bomo dosegli tega, dotlej je tudi več ali manj brezplodno izgubljati besede o duhovnem razvoju moderne podeželske šole, kakor tudi o izboljšanju njenih zunanjih delovnih pogojev.

v času, ko v debelem snegu ves izmučen in utrujen kačaviža gams, ko se v temnih gozdovih Pokljuke oglašajo pesem drvarja, ki driča les v dolino, ko se nad meglenim morjem koplje iz oblakov pravilni Triglav, oblit z bleščečim zimskim soncem, nalik enemu samemu, nikdar pozabnemu, orjaškemu, v tisočletjih izbrušenemu, večnemu kristalu, do dna čistemu in pristnemu simbolu svoje zemlje in klenih, nikdar omahujočih, kakor skala trdih ljudi; kdo je še, da bi mu ob vseh teh čarobnih pravljicah ostalo srce zakrknjeno? Odzovi se klicu polnega, lepega, pristnega življenja, pomisli, da je človeku dana prilika uživati te lepote samo skozi dobo enega življenja in če bi ga v pričetkih zamudil, si ga zamudil za večno. Tvoja duša bo ostala mrka in pusta, gredi od streh in plazj po strminah pa bodo prežali na te vse življenje, kakor zle pošasti in še v sanjah ti ne bo prizanešeno.

Beli zvonovi so zapeli, oglasilo se je od Ratitovca, Blegaša in Črne prsti, odjeknilo je od Stola, Golice in Kepe ter se zgubilo v Pokljuko preko Galetovca, Mrzlega studenca, Ogorelka, Vražjega roba in Boca na zelenem triglavskem snegu.

Da bi ne šli za klicem teh belih zvonov! Smučke na rame, pa hajd v Gorjuše.

Zamrgolelo je pred kolodvorom v zimskem pobožnem jutru. Do vrata oprtanim so žarela lica v objemu trdih plohov. Dobro namazane vezanke in bele stogle, suknjiči, rokavnik, palčniki in čepice so pričali, da se je vsak dobro pripravil in da gre svest si na snežne poljane. Se je zgodil čudež? Skoraj da. Učitelji gredo na smuk.

Kdo bi nosil v prelepe Gorjuše, kjer žive ljudje kod redko kje in taki, da jih ni daleč na okrog, vse ono, česar bi ne mogel pogrešati za kratkih osem dni, poldrugo uro v strmi breg! Dvoje sani, v njih vprežen vol, v drugih konj, z vrhom obloženih, se je počasi pomikalo iz Bohinjske Bele po globači vkreber. Pred njimi je šla čela vojska smučarjev, ki